

הצעה להטמעת חשיבה מגדרית בתוכנית הלימודים לקולנוע בבתי הספר התיכוניים

מאת: חמוטל וייזל, בשיתוף עמותת נשים בתמונה ופורום הקולנועניות
ויוצרות הטלוויזיה: סמדר זמיר וליאור אלפנט

www.womeninfilm.ml

ליצירת קשר: חמוטל וייזל hamutalw@gmail.com

תוכן עניינים

- 1 מכתב למורה
- 2 המלצות על פי תוכנית הלימוד בקולנוע
בכל פרק ישנן המלצות לסרטים, ליוצרות קולנוע או להוגות רלוונטיות
- 13..... רשימת במאיות מומלצות
- 15..... רשימת כל הסרטים העלילתיים הישראליים שבויימו על ידי במאיות עד 2014
- 17..... מקורות לקריאה נוספת

**** תודה מיוחדת לד"ר איתי חרל"פ שיעץ, ולחברות קבוצת הפייסבוק של "פורום
הקולנועניות ויוצרות הטלוויזיה בישראל" שסייעו בהרכבת רשימת הבמאיות המומלצות.**

פורום הקולנועניות
ויוצרות הטלוויזיה
בישראל

מורה/ מרצה יקר/ה שלום!

לפניך הצעה להטמעת חשיבה מגדרית בתוכנית ללימודי קולנוע בבתי הספר העל יסודיים. ההצעה אמנם נועדה ללימודים תיכונים, ועם זאת היא בהחלט יכולה לשמש גם בין כותלי האקדמיה. ההצעה ערוכה לפי נושאים ופורסת יריעה רחבה של יוצרות נשים בתחום הקולנוע המקומי והבינלאומי: צלמות, במאיות, עורכות וכולי, לאורך ההיסטוריה של הקולנוע ובימינו אנו. בכך, אנו מאמינות, נוצרת אפשרות לתיקון העוול ההיסטורי המתמשך של הדרת נשים מהקאנון הקולנועי. בשנים האחרונות מתגלות יותר ויותר נשים שהיה להן חלק מרכזי בהתפתחות הקולנוע והן בכל זאת הושכחו מתולדותיו. מטרת הטמעת החשיבה המגדרית בתוכנית ללימודי קולנוע היא להנכיח את הנשים, אשר תרמו ותורמות תרומה משמעותית לענף הקולנוע בארץ ובעולם, והטביעו עליו את חותמו. הנכחה זו, יש לה בעינינו חשיבות מכרעת לא רק כתיקון עוול, אלא גם ביצירת מודל לחיקוי עבור תלמידות וסטודנטיות, אשר מהוות רוב במגמות הקולנוע ובבתי הספר הגבוהים לקולנוע כאחד. הנשים והיצירות המובאות להלן משמעותיות בתולדות הקולנוע ובאקטואליה שלו ואתן/ם מוזמנות/ים לשלב אותן בשיעורי הקולנוע שאתם/ן מעבירות/ים.

נשמח לעמוד לרשותכן/ם בכל שאלה והצעה,

חמוטל וייזל, ליאור אלפנט וסמדר זמיר.

פרטים נוספים ניתן למצוא באתר הבית שלנו www.womeninfilm.ml

פניות תתקבלנה דרך האתר או במייל hamutalw@gmail.com. נא לציין בשורת הנושא "הטמעת חשיבה

מגדרית בתוכנית ללימודי קולנוע"

המלצות על פי תוכנית הלימוד בקולנוע

שפה קולנועית

צילום תאורה וקומפוזיציה:

צלמות:

נורית אביב – הייתה הצלמת האישה הראשונה שהוכרה על ידי מכון הקולנוע הלאומי הצרפתי, עבדה בין השאר עם מיכל בת אדם ואניס ורדה, כדאי להכיר גם את הסרטים שביימה (פירוט בהמשך תחת "קולנוע תיעודי")

אביגיל שפרבר

טוליק גלאון

אניס גודאר (Agnès Godard) – עבדה הרבה עם קלייר דני (35 שוטים של רום (2008), ממזרים (2013), עבודה טובה (1999), ננט ובוני (1996))

Reed Morano (נהר קפוא (2008), קורטני האנט)

Autumn Durald (פאלו אלטו (2013) ג'יה קופולה)

Ellen Kuras (שמש נצחית בראש צלול (2004), מישל גונדרי)

Mandy Walker (אוסטרליה (2008), באז לורמן)

Maryse Alberti (The Wrestler (2008), דארן ארונופסקי)

Ellen Kuras (Bamboozled (2000), ספייק לי)

Jeanne Lapoirie (8 נשים, 2002, פרנסואה אוזון)

Charlotte Bruus Christensen (The Hunt, 2012, תומס וינטרברג)

Rachel Morrison (Fruitvale Station (2013), ריאן קוגלר)

Caroline Champetier (Of Gods and Men (2010) קסביאה בובואה)

Maya Bankovic (The Rainbow Kid (2015) Kire Paputts)

Natasha Braier (Neon Demon (2016) ניקולס וינדינג רפן)

Amy Vincent (Dope (2015) ריק פמואיווה)

לצפייה נוספת:

נשים מצלמות (Shooting Women) (2008) אלקסיס קרסילובסקי, ארה"ב – סרט תיעודי העוקב אחר יותר מ-50 צלמות מהעולם

סרטון המקבץ קטעים מסרטים של 12 מהצלמות הבולטות של השנים האחרונות – [קישור לצפייה](#)

עריכה

הסרט התיעודי: **The Cutting Edge** (2004), וונדי אפל – מומלץ לצפות בפרק על נשים עורכות [\(קישור לסרט המלא\)](#)

עורכות ישראליות:

הלגה קלר – מחלוצות הקולנוע בארץ

ז'ואל אלכסיס

יעל פרלוב

ענת גלזר זרחין

ערה לפיד

טובה אשר

עורכות בינלאומיות:

סאלי מנקי (Sally Menke) ספרות זולה, ג'קי בראון, קיל ביל. מנקי עבדה רבות עם טרנטינו.
מרי סוויני (Mary Sweeney) מלהולנד דרייב, כביש אבוד. עבדה הרבה דיוויד לינץ'.

עורכות חלוצות מראשית הקולנוע:

מרגרט בות (Margaret Booth)
איירן מורה (Irene Morra)
בטי מרלי (Bette Marley)
יליזבטה סבילובה (Yelizaveta Svilova)

פס הקול

דורותי ארזנר (Dorothy Arzner) - הבמאית שהמציאה את הבום (פירוט ב"מעבר מקולנוע לראינוע")

סצנה מומלצת: **מטען הכאב** (2010) קתרין ביגלו - סצנת ההתאבדות - עריכת סאונד מעניינת (ניתן למצוא את הסצנה ביו-טיוב)

התסריט הקולנועי

תסריטאיות:

פרנסס מריון (Frances Marion) - האישה הראשונה שזכתה באוסקר על תסריט מעובד (אחד משניים שקיבלה), כתבה לכוכבת הראינוע מארי פיקפורד
אניטה לוס (Anita Loos)
ג'ון מתיס (June Mathis)
אידה לופינו
מרגריט דיראס - תסריטאית הסרט **הירושימה אהובתי** (1959), בבימוי אלן רנה
טליה לביא

סרטים:

סיפורי תל אביב (1992), איילת מנחמי ונירית ירון
מתמורפוזא (2006), נטעלי בראון - בין תסריט עלילתי לתיעודי
אורלנדו (1992), סאלי פוטר

הדמות הקולנועית

סרטים מומלצים:

איה, אוטוביוגרפיה דמיונית (1994), מיכל בת אדם
ז'אן דילמן, **רחוב דו קומרס 23**, **בריסל 1080** (1975), שנטל אקרמן
אורלנדו (1992), סאלי פוטר
אור (2004), קרן ידעיה
ולקחת לך אישה (2005), רונית אלקבץ, שלומי אלקבץ
שבעה (2008), רונית אלקבץ, שלומי אלקבץ - אנסמבל דמויות
שיבולת בקפה (2003), טליה לביא - סרט קצר, [קישור לסרט המלא](#)
Sweetie (1989), ג'יין קמפיון
Vagabond (1989), אנייס ורדה
אני אתה וכל השאר (2005), מירנדה ג'ולי
וודג'דה (2012), הייפה אל-מנסור

סרטים בבימוי גברים, עם דמות אישה המתאימה לנושא "הדמות הקולנועית":

הפסיון של ז'אן ד'ארק (1928), קארל תאודור דרייר
חייה הכפולים של ורוניק (1991), קז'ישטוף קישלובסקי

העשרה

העשרה (עיצוב אומנותי)

המלצות:

מפגש עם ארט דיירקטורית ישראלית, או כל בעלת תפקיד על הסט שעוסקת בעיצובו.

העשרה (הפקה)

המלצות:

מפגש עם מפיקה ישראלית

תולדות הקולנוע

קולנוע אילם

אליס גאי בלשה (Alice Guy-Blaché)
מרי פיקפורד (Mary Pickford) - הקימה ביחד עם צ'אפלין, גריפית ואחרים את יונייטד ארטיסטס
מייבל נורמן (Mabel Normand)
לואיס וובר (Lois Weber)
מרגרט בות (Margaret Booth) - עורכת חשובה
ז'אמיין דולאק (Germaine Dulac) - ראשונה הסוריאליסטים בקולנוע
מידע נוסף על כל אלו ורבות אחרות מראשית הקולנוע ניתן למצוא באתר [Women Film Pioneers](#)

קולנוע סובייטי - מונטאז'

יליזבלטה סבילובה (Yelizaveta Svilova) - עורכת ויצרת קולנוע. שותפה ליצירה של דז'יגה ורטוב
ובת זוגו. הייתה העורכת של האיש עם מצלמת הקולנוע (1929) וצילמה את כניסת הצבא האדום
לאושוויץ.

המעבר מראינוע לקולנוע

אליס גאי בלאשה - ביימה והפיקה כמה וחמישים סרטים עם פס קול מסונכרן עבור הכרונופון של
Gaumont והייתה למעשה יוצרת הקולנוע הראשונה ששילבה פס קול בסרטיה, הרבה לפני "זמר הג'ז".

דורותי ארזנר - במאית הקולנוע שהמציאה את הבום: "בשנת 1929 ביימה את הסרט The Wild Party
בכיכובה של קלרה בואו. כדי לאפשר לקלרה לנוע בחופשיות על הסט, ארזנר חיברה מיקרופון לחכה
ובכך יצרה את הבום הראשון" (מקור: ויקיפדיה)

[קישור לסרט המלא](#)

הוליווד הקלאסית בשנות ה-30 וה-40

ברגע שהקולנוע הפך לאמנות השביעית והפך לתחום מסחרי, הנשים, שעד אז לקחו חלק פעיל ביצירת
הקולנוע, נעלמו מהתעשייה. הסבר מקיף לתופעה זו ניתן לראות בסרט התיעודי: **הנשים ששלטו**
בהוליווד (2016), בבימוי קלרה קופרברג וג'וליה קופרברג, צרפת.

כך למשל, טרם תור הזהב של הוליווד פעלו בהוליווד מספר נשים, ובהן: **אליס גיי בלשה** - שהקימה את חברת ההפקה "סולקס" בשנת 1910, שהייתה הגדולה ביותר באמריקה לפני עידן הוליווד, **מרי פיקפורד** - שהקימה עם צ'אפלין ואחרים את יוניטד ארטיסט ב-1919, ואח"כ ב-1941 גם את "The Society of Independent Motion Picture Producers was founded" בניסיון להיאבק בהשתלטות שבעת האולפנים הגדולים על תעשיית הקולנוע ולאפשר למפיקים עצמאיים להמשיך וליצור. מפיקה עצמאית נוספת מתקופת האולפנים הגדולים היא **אידה לופינו** - שהקימה ב-1947 את חברת ההפקה העצמאית "The Filmmakers", ביחד עם בן זוגה קוליר יאנג.

אקספרסיוניזם גרמני

מטרופוליס (1927), פריץ לאנג, תסריטאית: **תיאה פון הרבו** (Thea von Harbou)

ניאו-ריאליזם איטלקי

כרקע לנושא אנו ממליצות על הראיון עם איזבלה רוסוליני המופיע בסרט התיעודי הקצר: **My Father is 100 years Old** (2005) גאי מדין, קנדה. [קישור לסרט המלא](#)

בהקשר להשפעת הניאו-ריאליזם האיטלקי על הקולנוע העולמי, ניתן להתייחס לסרט **Segundo López** (1953) שנעשה בהשראת הניאו-ריאליזם האיטלקי, בבימויה של Ana Mariscal, מחלוצות הקולנוע הספרדי.

גל-חדש צרפתי

במקביל ליוצרי הגל החדש, פעלו בצרפת באותו הזמן יוצרי "**הגדה השמאלית**", ובהם הבמאית **אנייס ורדה**, והתסריטאית **מרגריט דיראס** (הירושימה אהובתי) (1959), אלן רנה)

מודרניזם

במאיות:

אנייס ורדה
קתרין ברייה
שנטל אקרמן
קלייר דני

פוסט מודרניזם

סרטים:

אורלנדו (1992), סאלי פוטר
איה, אוטוביוגרפיה דמיונית (1994), מיכל בת אדם
אני אתה וכל השאר (2005), מירנדה ג'ולי
בורג (2014), שירה גפן
גט - המשפט של ויויאן אמסלם (2014), רונית אלקבץ, שלומי אלקבץ - ללמד בהקשר לנושא של דה-קונסטרוקציה של החלל
Tangerine (2015) Sean S. Baker – אחד הסרטים הראשונים שצולמו כולם באיפון.

קולנוע ותיאוריה:

ריאליזם ופורמליזם

ריאליזם: אנדרה באזן, להקרין את אור (2004), קרן ידעיה, ז'אן דילמן (1975), שנטל אקרמן
פורמליזם: ניתן לחבר בין התיאוריות של טניאנוב ומלווי, ולהקרין את חלון אחורי (1954), אלפרד היצקוק.

יחס בין קולנוע ואידיאולוגיה - תיאוריות מרקסיסטיות וניאו-מרקסיסטיות

שולמית פיירסטון: לראות דוגמה מהסרט: הנוסע השמיני (1979), רידלי סקוט
קומולי ונרבוני: לערוך השוואה בין הסרט אישה יפה (1990) בבימוי גארי מרשל, לבין הסרט אור (2004) בבימוי קרן ידעיה.

תיאוריות קולנועיות של מגדר

לורה מלווי "עונג חזותי וקולנוע נרטיבי", 1975, וכן סרטים קצרים נסיוניים בבימויה
פטרישיה וייט

אורלי לובין – "אישה קוראת אישה", מאמר קצר וספר (קישור למאמר)
יעל מונק - מאמר סיכום של מגדר וקולנוע (קישור להורדה)

תיאוריות קולנועיות פסיכואנליטיות

ננסי צ'ודורו

ללמד פרק על פסיכואנליזה מתוך "המין השני" מאת סימון דה בבואר ולהקרין את מארני (1964)
בבימוי אלפרד היצ'קוק

תיאוריות פוסט-מודרניות:

אינטר טקסטואליות, קולוניאליזם ופוסט-קולוניאליזם

מאשר: "פייה מארי - קולנוע נגד מוסד האמהות", מאת סמדר זמיר (קישור למאמר)
אלה שוחט - קולוניאליזם

ג'ודית באטלר - פרפורמנס - להקרין בהקשר זה את לילה אחת ביאפא (2014), רז בר דוד ורון / בנים
אינם בוכים (2000), קימברלי פירס / או את הקטע מ-חנות קטנה ומטריפה (1986), פרנק אוז, בו היא
מפנטזת על חיי האישה בפרבר / או את הקליפ של קווין ל I Want to Break Free

יצרות וסרטים מומלצים:

בנושא אינטר טקסטואליות: בין השורות (2010) סמדר זמיר, סרט גמר קצר
בנושא קולוניאליזם ופוסט-קולוניאליזם: קלייר דני, פייה מארי (Pia Marais)

סמיוטיקה, סטרוקטורליזם

דה סוסר: להקרין את גו פיש (1994), רוז טרוש / או את בנים אינם בוכים (2000), קימברלי פירס

קולנוע ישראלי

קולנוע ישראלי לאומי הרואי

חותרות תחת דימוי הגיבור הישראלי הצבר, ומביאות גיבור מאוד מורכב וחיובי למרות שהוא לא היהודי החדש:

אישה זרה (1993) מיכל בת אדם - התפוררות של הצבר
תל אביב ברלין (1987) ציפי טרופה - גבר גלותי מברלין.

קולנוע ישראלי אישי

רגעים (1979), מיכל בת אדם
מעגלים של שישי שבת (1980), עידית שחורי

נושאים נוספים מומלצים בקולנוע ישראלי**

במאיות ישראליות לאורך השנים
קולנוע תיעודי של נשים
יוצרות עכשוויות
קולנוע קוויירי קצר
** ניתן לפתח תוכנית לנושא רחב מרשימה זו, או אחר, לפי דרישה.

קולנוע תיעודי

חלוצות בקולנוע התיעודי:

אספיר שאב (Esfir Shub) יוצרת קולנוע רוסיה שהייתה מי שהמציאה את הז'אנר התיעודי של סרטי ארכיון, ידועה בעיקר בטרילוגיה: Fall of the Romanov Dynasty (1927) ([קישור לסרט המלא](#)) (1928), The Great Road (1927), and The Russia of Nicholas II and Leo Tolstoy.

סרטים ישראליים:

מיכל אביעד: ג'ני וג'ני (1997), ירית פעם במישהו? (1995), דימונה טוויסט (2016)
נורית אביב: פואטיקה של המוח (2015), משפה לשפה (2004)
סיפור המתחיל בתמונה (2013) מולי לנדסמן – על מרגוט קלאוזנר, מחלוצות הקולנוע והתאטרון בישראל, ממקימי תיאטרון הבימה ואולפני הסרטים בהרצליה – [כתבה ב"הארץ"](#)
רייצ'ל (2009), סימון ביטון
77 מדרגות (2010), איבתיסאם מרעאנה
שתיקת הארכיון (2010), יעל חרסונסקי
עיישה, אושרי חיון
שיח לוחמים: הסלילים הגנוזים (2015), מור לושי
המין השלישי (2015), רון לוזון
מרוששות (2015), ג'ולי שלז
בגלל המלחמה היא (1988), אורנה בן דור
ג'יפסי דיווי (2011), רחל לאה ג'ונס
אחותי ריקי (2008), מורן איפרגן
דומא (2011), עביר זייבק חדאד
כביסה מלוכלכת (2012) יעל שרר
מקווה שאני בפריים (2017) נטעלי בראון – על במאית הקולנוע מיכל בת אדם

סרטים מהעולם:

המלקטים והמלקטת (2000), אנייס ורדה, צרפת
 מחוז הארלן, ארה"ב (1975) ברברה קופל, ארה"ב
 נצחון הרצון (1935) לני ריפנשטאל, גרמניה
 סיפורים שאנחנו מספרים (2012), שרה פולי, ארה"ב
 Cameraperson (2016), קירסטן ג'ונסון, ארה"ב - [קישור לכתבה ב"הארץ"](#)
 דיוקנו של ג'ייסון (1967), שירלי קלארק, ארה"ב
 The Devil's Playground (2002), לואי ווקר
 DIG! (2004), אונדי טימונר
 האדם המסוכן ביותר באמריקה (2009), ג'ודית ארליך וריק גולדסמיט, ארה"ב
 פאריז בוערת (1990), ג'ני ליווינגסטון, על "תרבות הנשפים" של הקהילות הטרנסג'נדריות, האפרו-
 אמריקאיות, הלטינו והגיי בעיר ניו יורק בשנות ה-80.

סרטים תיעודיים זוכי סאנדנס מהשנים האחרונות:

Pervert Park (2014), Frida and Lasse Barkfors, נורווגיה
 Dreamcatcher (2015) Kim Longinotto
 The Wolfpack (2015), Crystal Moselle, ארה"ב
 Weiner (2016) Josh Kriegman, Elyse Steinberg, ארה"ב
 Trapped (2016) Dawn Porter
 Sonita (2016) Rokhsareh Ghaem Maghami, דנמרק
 When Two Worlds Collide (2016) Mathew Orzel, Heidi Brandenburg
 Rich Hill (2014), אנדרו דרוז פאלרמו, טריסי דרוז טראגוס, ארה"ב
 A River Changes Course (2012), Kalyanee Mam, קמבודיה
 הכיכר (2013), ג'יהאן נוג'ים, קנדה – על המהפכה במצרים בכיכר תחריר
 The Machine Which Makes Everything Disappear (2012) Tinatin Gurchiani, גיאורגיה
 The Queen of Versailles (2012), לורן גרינפילד, ארה"ב
 Ai Weiwei: Never Sorry (2012), אליסון קלאימן, גרמניה – על האמן הסיני איי ויי וויי

אנימציה תיעודית

קרוליק (2011) אנקה דמיאן, רומניה
 ניושה (2012), סרט קצר, לירן קפל ויעל דקל - [קישור לצפייה](#)

ז'אנרים בקולנוע

המלצות כלליות בנושא ז'אנרים:

קולנוע פמיניסטי כז'אנר - פטריסיה ווייט.

מיוזיקל

ינטל (1983), ברברה סטרייסנד
 מאמא מיה! (2008), פילידה לויד
 Golden Eighties (1986) שנטל אקרמן
 Across the Universe (2007) Julie Taymor

פילם נואר

הטרמפיסט (1953), אידה לופינו

קומדיה רומנטית

נורה אפרון - כתיבה ובימוי: נדודי שינה בסיאטל (1993), יש לך הודעה (1998) ואחרים. תסריטאית:
 כשהארי פגש את סאלי (1989), רוב ריינר
ננסי מאירס - מה נשים רוצות (2000), באהבה אין חוקים (2003), החופשה (2006), זה מסובך
 (2009)
אן פליטשר - 27 שמלות (2008), ההצעה (2009)
פני מרשל - אשת הכומר (1996)

אימה

באבאדוק (The Babadook) (2014), ג'ניפר קנט
Near Dark (1987), קתרין ביגלו
Trouble Every Day (2001), קלייר דני
Office Killer (1997), קומדיית אימה, סינדי שרמן
Slumber Party Massacre (1981), איימי הולדן ג'ונס
בית קברות לחיות (1989), מארי למברט
The Honeymoon, Leigh Janiak (2014)
A Girl Walks Home Alone at Night, Ana Lily Amirpour (2014)
The Invitation, Karyn Kusama (2015)
Ju-on: Black Ghost, Mari Asato (2009)
The ABCs of Death (2012), ארה"ב - אנתולוגיה של סרטי אימה קצרים, ובהם **E is for Exterminate** בבימוי Angela Bettis ו-**O is for Orgasm** בבימוי Hélène Cattet
 בנוסף, ב-2017 יצא לאקרנים הסרט **XX**, אנתולוגיה של סרטי אימה קצרים בבימוי נשים, במידה והסרט
 יוקרן בישראל יהיה ניתן לשלוח תלמידים לראות אותו בקולנוע, או להוסיף אותו לרשימה כאן לכשיופץ
 בDVD או בדרך אחרת. במאיות: St. Roxanne Benjamin, Sofia Carrillo, Karyn Kusama, Vincent, Jovanka Vuckovic

מערבון

Meek's Cutoff (2011), קלי רייכהארדט, ארה"ב
The Belle Starr Story (1968), לינה ורטמילר, פיירו קריסטופני, איטליה
The Ballad of Little Jo (1993), מגי גרינוולד, ארה"ב

מדע בדיוני

סופעולם – Endtime (2014), רוני קידר, ישראל
שגר אותי לחלל סשה (2014) גנית אורין, ישראל
Strange Days (1995) קתרין ביגלו, ארה"ב
Advantageous (2015) Jennifer Phang
Half-Life (2008) Jennifer Phang
Codependent Lesbian Space Alien Seeks Same (2011) Madeleine Olnek
Seeking a Friend for the End of the World (2012) Lorene Scafaria
האחיות וושובסקי - סדרת סרטי מטריקס, והסרט Jupiter Ascending (2015)

תיאורית האוטר/המחבר

אוטרות קלאסיות

שנטל אקרמן
קתרין ברייה
אנייס וורדה
מרי פיקפורד (השחקנית כאוטרת - פיקפורד כתבה לעצמה תפקידים)

אוטרות עכשוויות

אנדריאה ארנולד (סרטיה כוללים תכנים קשים, במידת הצורך ניתן להקרין סצנות נבחרות)
ג'יין קמפיון
קתרין ברייה
מיכל בת אדם (סרטים מומלצים לנושא "אוטר": על חבל דק (1980), בן לוקח בת (1982), אישה זרה (1993), איה אוטוביוגרפיה דמיונית (1994))
רוני קידר
נטעלי בראון

נושא בחירה

קולנוע חברה ופוליטיקה

שנטל אקרמן
קתרין ברייה
לוקרסיה מרסל
סמירה מחמלבאף
חנה מחמלבאף
הייפה אל-מנסור (וודג'דה (2012))
מרגרטה פון טרוטה

קולנוע עולמי עכשווי

סמירה מחמלבאף, איראן (הלוח (2000), בחמש אחר הצהריים (2003))
חנה מחמלבאף, איראן (המחברת (2007))
מרגרטה פון טרוטה, גרמניה (חנה ארנדט (2012), רוזנשטראסה (2003))
דניאל ארביד, לבנון (בשדה הקרב (2004))
אורסולה מאייר, צרפת (אחות (2012), בית (2008))
מלגושה שומובסקה, פולין (זר (2005), בשם (2013))
אנט ק. אולסן, דנמרק (הפרעות קטנות (2002), חיילת קטנה (2008))
יסמילה זבאניץ', בוסניה (גרבאוויצה (2006), בדרכה (2010))
ג'סיקה האוזנר, אוסטריה (לורד (2009), ריטה המתוקה (2001), מלון (2005))
קלאודיה יוסה, פרו (חלב הצער (2009), מידיניוסה (2006))
אנדראה ארנולד, אנגליה (דרך אדומה (2006), אנקת גבהים (2011))
לוקרסיה מרסל, ארגנטינה (הביצה (2001), נערה קדושה (2004), אישה ללא ראש (2008))
אן הוי, הונג קונג (חיים פשוטים (2011))
אאידה בגיץ', בוסניה (שלג (2008))
דורותיאה קנדיז'אבסקה, פולין (אני (2005), כלום (1998))

קולנוע עצמאי

בקולנוע העצמאי האמריקאי יש משמעותית יותר במאיות מאשר בהוליווד. כך למשל - 23.9% מהסרטים בפסטיבל סאנדנס בין השנים 2002-2012 בווימו על ידי נשים, לעומת רק 4.4% מ-100 הסרטים הרווחיים ביותר באותן השנים.

אני אתה וכל השאר (2005), מירנדה ג'ולי
רהיטים זעירים (2010), לינה דנהם
קר עד העצם (2010), דברה גרניק
גו פיש (1994), רוז טרוש
Daughters of the Dust (1991), ג'ולי דש – הפיצ'ר הראשון בבימוי במאית אפריקאית-אמריקאית
בלונדינים (2013) שאנון פלאם
ונדי ולוסי (2008) קלי רייכרט
נהר קפוא (2008) קורטני האנט
כלב ציד (2007) דברה קמפמאייר
חייבים לדבר על קווין (2011) לין רמזי

קולנוע ואומנויות אחרות

אני אתה וכל השאר (2005), מירנדה ג'ולי – ללמד בהקשר של וידיאו ארט ואמנות פלסטית
בורג (2014), שירה גפן – ללמד בהקשר של וידיאו ארט
מיה דרן - קולנוע נסיוני, נסיונות עם פילם.
סופי קאל - אמנית
איזבלה רוסוליני – סרטים קצרים

אנימציה

לוטה רייניגר – חלוצת אנימציה צלליות, יצרה מעל 40 סרטים בשיטה זו, המוכר בהם הוא
The Adventures of Prince Achmed (1926) – סרט אילם, וסרט האנימציה הראשון שהיה באורך
מלא (ושעותק שלו שרד), יותר מעשור לפני שלגיה של דיסני.

פרספוליס (2007), מרג'אן סטראפי, וינסנט פרונוד, על פי הרומנים הגרפיים של מרג'אן סטראפי
קרוליק (2011) אנקה דמיאן, רומניה - תיעודי
The Cosmic Eye (1986) Faith Hubley, John Hubley
חוות החיות (1954), ג'וי בצ'לור (Joy Batchelor), ג'ון הלאס. [קישור לצפייה](#)
איילין אומרה (Eileen O'Meara) Agnes Escapes from the Nursing Home, סרט מצויר
אקספרימנטלי, That Strange Person, [מידע נוסף על סרטיה](#)
Sita Sings the Blues (2008), נינה פיילי – [קישור לצפייה](#)
The Secret of Kells (2009) Tomm Moore, Nora Twomey, צרפת, בלגיה, אירלנד
My Dog Tulip (2009) Paul Fierlinger, סנדרה פירלינגר - [כתבה על בני הזוג ב"הארץ"](#)

דיסני ופיקסאר:

לשבור את הקרח (2013) כריס באק, ג'ניפר לי
אמיצה (2012) מרק אנדרוז, ברנדה צ'פמן
שרק (2001) ויקי ינסון, אנדרו אדמסון

סרטים קצרים:

ניושה (2012) לירן קפל ויעל דקל - אנימציה דוקומנטרית, [קישור לצפייה](#)
ויקאריוס (2016) דנה גרייס ווינדזור
טרגדיה יוונית (A Greek Tragedy) (1985) ניקול ואן גותם, בלגיה, [קישור לצפייה](#)
כולן בהריון (Everybody's Pregnant) (1997) דברה סולומון, ארה"ב, [קישור לצפייה](#)
This Land Is Mine (2012) נינה פיילי – סרטון קצר על תולדות הסכסוך בארץ, [קישור לצפייה](#)

סדרות טלוויזיה ורשת:

Steven Universe, יוצרת: רבקה שוגר, [לצפייה בקטע מהסדרה](#)
Bee and PuppyCat, יוצרת: נטשה אלג'רי [לצפייה בפרק #1](#)
Belle & Tina are Time Travelers, יוצרת: לי להב, [לצפייה בפרק #1](#)

דמות האישה בקולנוע

אנשים שהם לא אני (2016), הדס בן ארויה, ישראל
איה, אוטוביוגרפיה דמיונית (1994), מיכל בת אדם, ישראל
הנותנת (2012), הגר בן-אשר, ישראל
סמירה מחמלבאף - הלוח (2000), התפוח (1998), איראן
טום בוי (2011) Céline Sciamma, שווייץ
וודג'דה (2012), הייפה אל-מנסור, ערב הסעודית

רשימת במאיות מומלצות

ברשימה הזו מינו כמה מהבמאיות המעניינות והחשובות בארץ ובעולם – מסודרות ע"פ א"ב. הרשימה אינה מנסה למפות את כל הבמאיות החשובות שפעלו או פועלות באשר הן, אלא רק לתת טעימה ראשונית ממנה יוכלו המורות והמורים לקבל כמה רעיונות.

מיכל אביעד, ישראל - תיעודי
מארן אדה (Maren Ade), גרמניה
חנה אזולאי הספרי, ישראל
סאלי אל-חוסייני (Sally El-Hosaini), בריטניה
הייפאא אל-מנסור (Haifaa al-Mansour), ערב הסעודית
רונית אלקבץ, ישראל
שנטל אקרמן (Chantal Akerman), צרפת
ג'יליאן ארמסטרונג (Gillian Armstrong), אוסטרליה
אנדראה ארנולד (Andrea Arnold), בריטניה
קתרין ביגלו (Kathryn Bigelow), ארה"ב
סוזן ביייר (Susanne Bier), דנמרק
קתרין ברייה (Catherine Breillat), צרפת
מיכל בת אדם, ישראל
מירנדה ג'ולי (Miranda July), ארה"ב
אליס גאי בלאשה (Alice Guy-Blaché), צרפת - הבמאית הראשונה בראינוע, אחת הראשונות שיצרו קולנוע נרטיבי ואחת הראשונות ששילבו פסקול
מרלן גוריס (Marleen Gorris), הולנד
אלידע גרא, ישראל - שנות ה-60, הבמאית הראשונה שביימה סרט באורך מלא בישראל
אווה דוורנאי (Ava DuVernay), ארה"ב
ג'רמיין דולאק (Germaine Dulac), צרפת - קולנוע אילם, סוראליזם
מרגריט דיראס (Marguerite Duras), צרפת
לנה דנהאם (Lena Dunham), ארה"ב
קלייר דני (Claire Denis), צרפת
מיה דרן (Maya Deren), ארה"ב - קולנוע נסיוני
ג'ולי דש (Julie Dash), ארה"ב
ג'סיקה האוזנר (Jessica Hausner), אוסטריה
מרי הארון (Mary Harron), קנדה
אן הוי (Ann Hui), סין
ניקול הולופסנר (Nicole Holofcener), ארה"ב
אניישקה הולנד (Agnieszka Holland), פולין
מיה הנסן-לאב (Mia Hansen-Løve), צרפת
איימי הקרלינג (Amy Heckerling), ארה"ב
האחיות וושובסקי (The Wachowskis), ארה"ב
אנייס ורדה (Agnès Varda), צרפת - הגדה השמאלית
לינה ורטמילר (Lina Wertmüller), איטליה
אנייס ז'אווי (Agnès Jaoui), צרפת
סם טיילור-ג'ונסון (Sam Taylor-Johnson), בריטניה
ג'ולי טיימור (Julie Taymor), ארה"ב
קרן ידעיה, ישראל
אידה לופינו (Ida Lupino), ארה"ב
קייסי למונס (Kasi Lemmons), ארה"ב
דיפה מהטה (Deepa Mehta), קנדה
חנה מחמלבאף (Hana Makhmalbaf), אירן

סמירה מחמלבאף (Samira Makhmalba), אירן
איילת מנחמי, ישראל
לוקרסיה מרטל (Lucrecia Martel), ארגנטינה
פני מרשל (Penny Marshall) ארה"ב
מירה נאיר (Mira Nair), הודו
ג'יהאן נוג'ים (Jehane Noujaim), ארה"ב
סוזן סיידלמן (Susan Seidelman), ארה"ב
שרה פולי (Sarah Polley), קנדה
לוסיה פונזו (Lucia Puenzo), ארגנטינה
מרגרטה פון טרוטה (Margarethe von Trotta), גרמניה
קימברלי פירס (Kimberly Peirce) ארה"ב
שאנון פלאמב (Shannon Plumb), ארה"ב
ליסה צ'ולודנקו (Lisa Cholodenko), ארה"ב
וורה צ'יטילובה (Věra Chytilová), צ'כיה
ג'ואן צ'ן (Joan Chen), סין, ארה"ב
אתינה רחל צנגרי (Athina Rachel Tsangari), יוון
דינה צבי ריקליס, ישראל
ניקי קארו (Niki Caro), ניו זילנד
נעמי קוואסה (Naomi Kawase), יפן
סופיה קופולה (Sofia Coppola), ארה"ב
ברברה קופל (Barbara Kopple), ארה"ב
ג'יין קמפיון (Jane Campion), ניו זילנד
דורותה קג'יירזבסקה (Dorota Kędzierzawska), פולין
קלי רייכהארדט (Kelly Reichardt), ארה"ב
די ריס (Dee Rees), ארה"ב
לני ריפנשטאהל (Leni Riefenstahl), גרמניה
לין רמזי (Lynne Ramsay) בריטניה (סקוטלנד)
סלין שיאמה (Céline Sciamma), צרפת
לין שלטון (Lynn Shelton), ארה"ב
אדריאן שלי (Adrienne Shelly) ארה"ב
לריסה שפיטקו (Larisa Shepitko), אוקראינה
לונה שרפיג (Lone Scherfig), דנמרק

סרטים ישראלים בבימוי נשים

רשימת כל הסרטים העלילתיים באורך מלא שביימו נשים בישראל – מראשית הקולנוע בארץ ועד 2014

מתוך: [קולנוע של נשים בישראל – תמונת מצב](#), סמדר זמיר, אתר OnLife

- לפני מחר/ אלידע גרא, 1969
 רגעים/ מיכל בת אדם, 1979
 מעגלים של שישבת/ עידית שחורי, 1980
 על חבל דק/ מיכל בת אדם, 1980
 בן לוקח בת/ מיכל בת אדם, 1982
 אלף נשיקות קטנות/ מירה רקנטי, 1982
 דברי אלוי אהבה/ ציפי טרופה, 1983
 המאהב/ מיכל בת אדם, 1986
 תל אביב – ברלין/ ציפי טרופה, 1987
 אלף נשותיו של נפתלי סימן טוב/ מיכל בת אדם, 1989
 על הפנים/ הדסה דגני ודליה חוברס, 1989
 אבא גנוב 3/ איילת מנחמי, 1991
 סיפורי תל אביב/ איילת מנחמי ונירית ירון, 1992
 קיץ אל אריקה/ דליה הגר, 1992
 אישה זרה/ מיכל בת אדם, 1993
 איה, אוטוביוגרפיה דימונית/ מיכל בת אדם, 1994
 ארץ חדשה/ אורנה בן דור, 1994
 בשם האהבה/ עידית שחורי, 1994
 סיפור שמתחיל בלוויה של נחש/ דינה צבי ריקליס, 1994
 כלבים לא נובחים בירוק/ ארנה ויוחנן רביב, 1996
 עפולה אקספרס/ ג'ולי שלז, 1997
 אהבה ממבט שני/ מיכל בת אדם, 1998
 כרוניקה של אהבה/ ציפי טרופה, 1998
 סודות משפחה/ ניצה גונן, 1998
 חצוצרה בואדי/ לינה וסלבה צ'פלין, 2001
 שישה מיליון רסיסים/ ציפי טרופה, 2001
 היה או לא היה/ לינה וסלבה צ'פלין, 2002
 חיים זה חיים/ מיכל בת אדם, 2003
 אור/ קרן ידעיה, 2004
 ולקחת לך אישה/ רונית אלקבץ ושלומי אלקבץ, 2004
 מוכרחים להיות שמח/ ג'ולי שלז, 2005
 קרוב לבית/ וידי בילו ודליה הגר, 2005
 שלוש אמהות/ דינה צבי ריקליס, 2006
 מדוזות/ שירה גפן ואתגר קרת, 2007
 נודל/ איילת מנחמי, 2007
 ריטה שם זמני/ מיכל בת אדם, 2007
 מוקי בוערה/ לינה וסלבה צ'פלין, 2008
 שבעה/ רונית אלקבץ ושלומי אלקבץ, 2008
 \$9.99/תתיה רוזנטל, 2008
 כלת הים/ קרן ידעיה, 2009
 מאיה/ מיכל בת אדם, 2010
 אורחים לרגע/ מיה קניג, 2011
 ג'ו + בל/ רוני קידר, 2011
 הנותנת/ הגר בן אשר, 2011
 לא רואים עליך/ מיכל אביעד, 2011

עמק תפארת/ הדר פרידליך, 2011
אליס/ דנה גולדברג, 2012
ברקיע החמישי/ דינה צבי ריקליס, 2012
הירושה/ היאם עבאס, 2012
למלא את החלל/ רמה בורשטיין, 2012
ריח פועלים/ גודיס שניידר, שונית אהרוני, רוני אורון, איילת ורשל, 2012
ההיא שחוזרת הביתה/ מאיה דרייפוס, 2013
עד סוף הקיץ/ נועה אהרוני, 2013
פלסטלינה/ וידי בילו, 2013
אנשים כתומים/ חנה אזולאי הספרי, 2014
אפס ביחסי אנוש/ טליה לביא, 2014
בורג/ שירה גפן, 2014
בן זקן/ אפרת כורם, 2014
גט/ רונית אלקבץ ושלומי אלקבץ, 2014
הקפות/ לי גילת, 2014
הרחק מהעדרו/ קרן ידעיה, 2014
וילה תומא/ סוהא עראף, 2014
טירוף כפול שלוש/ דניאל ג'יידלין, 2014
מיתה טובה/ שרון מימון, טל גרניט, 2014
עמק/ סופי ארטוס, 2014
פנסיון פראקט/ תמר ירום, 2014
פרינסס/ טלי שלום עזר, 2014
סופעולם/ רוני קידר, 2014
שגר אותי לחלל סשה/ גנית אורין, 2014

מקורות לקריאה נוספת

[Women Film Pioneers Project](#) – אתר מקבץ בו מידע רב על הנשים שפעלו בראשית הקולנוע

[קולנוע של נשים בישראל – תמונת מצב](#), סמדר זמיר, אתר OnLife
כולל רשימת כל הסרטים העלילתיים באורך מלא שביימו נשים בישראל עד 2014

רשימות של במאיות שכדאי להכיר - בבלוג התפוז המכני של נטע אלכסנדר ב"הארץ":
[לא רק קתרין ביגלו: הבמאיות שחייבים להכיר](#) – מידע על כמה במאיות חשובות
[הצתה מאוחרת: ספייק ל' נזכר שיש במאיות בעולם](#) - עוד רשימה עם מידע על במאיות חשובות

מצעדי הסרטים הטובים שבוימו על ידי נשים
[Films Directed by Women That You Can't Afford to Miss 68](#)
[Ten Best \(Mainstream\) Genre Films Directed By Women](#) – על סרטי ז'אנר
[25 הסרטים הטובים שבוימו על ידי נשים - Raindance Film Festival](#)
[10 במאיות צעירות חשובות](#)
[200 הסרטים הטובים שבוימו על ידי נשים - IMDB](#)
[15 במאיות חשובות שהחלו לביים אחרי גיל 40](#)

עוד

[למה בקולנוע עצמאי יש יותר במאיות מבהוליווד?](#)
[Women directors bring new blood to horror, sci-fi films](#)
[פסטיבלים מובילים של סרטי נשים](#)

אלוש-לברון, מ. (2009). תחת עיניים מזרחיות - 'שחור' והמסע אל העצמי. בתוך: שחור – תסריט ושבע קריאות. (עמ' 184-199). תל-אביב. הוצאת ידיעות אחרונות/ספרי חמד.

אלוש-לברון, מירב, הזיכרון המזרחי והדומיננטה הציונית: קולות מן השוליים בקולנוע תיעודי עכשווי, ישראל, גיליון 14, 2008, עמ' 127-150.

בן שאול, ניצן, מתחים בין עדתיות ללאום וביטויים בייצוג המרחב בקולנוע הישראלי, ישראל, גיליון 14, 2008, עמ' 151-166.

ברק ברנדס, ס. (2007). נשים ישראליות מפרשות דימויי נשיות בפרסומות טלוויזיה. חיבור לשם קבלת תואר "דוקטור לפילוסופיה". תל אביב: אוניברסיטת תל אביב, החוג לתקשורת. פרקים: רקע תיאורטי, עמ' 27-3, אחצון הגוף הנשי. עמ' 227 – 247.

זמיר, סמדר, 2015: "קולנוע של נשים בישראל תמונת מצב", מגזין אונליין. זמין ברשת.

חבר, ח., שנהב, י., ומוצפי-האלר, פ. (2002). אפיסטמולוגיה של מזרחיות בישראל. בתוך: ח. חבר, י. שנהב ופ. מוצפי-האלר (עורכים), מזרחים בישראל (עמ' 15-27). תל-אביב: הקיבוץ המאוחד.

חבר, ח., שנהב, י., ומוצפי-האלר, פ. (2002). "הפורום ללימודי חברה ותרבות - מנגנוני כינון וייצור הידע הקאנוני על מזרחים בישראל. בתוך: ח. חבר, י. שנהב ופ. מוצפי-האלר (עורכים), מזרחים בישראל (עמ' 288-305). תל-אביב: הקיבוץ המאוחד.

יוסף, רז. (2010). לדעת גבר - מיניות, גבריות ואתניות בקולנוע הישראלי (עמ' 144-163). תל-אביב: מגדרים.

כהן, א. (2001). בין "אנחנו" לבין "כולם": ייצוג לכאורה של חברה רב-תרבותית במדיה. קשר, 30, נובמבר 2001 (רשות)

לובין, אורלי (1998). "דמות האישה בקולנוע הישראלי". מבטים פיקטיביים. עורכים: נ. גרץ,

א. לובין וג'. נאמן. הוצאת האוניברסיטה הפתוחה, תל-אביב, עמ' 223-246.

ליבס, ת., קמה, ע., וטלמון, מ. (2003). תקשורת כתרבות: יצירת משמעות כמפגש בין טקסט לבין קוראים. תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה. כרך ב', עמ' 155 – 182.

למיש, ד. (2007). הפוליטיקה של הדרת מיעוט בתקשורת: דימויי נשים וסיקור האלימות נגדן. בתוך: כספי, ד. (עורך). תקשורת ופוליטיקה בישראל. ירושלים: ואן ליר, הקיבוץ המאוחד. עמ' 185 – 207

למיש, ד. (1997). שוות ערך תקשורת: מבט פמיניסטי על התקשורת הישראלית. בתוך: כספי, ד. (עורך). תקשורת ודמוקרטיה בישראל. ירושלים: ואן ליר, הקיבוץ המאוחד. עמ' 119 – 140.

מאלווי, לורה, 1975: "עונג חזותי וקולנוע נרטיבי" בתוך: באום ואחרות (עורכות): ללמוד פמיניזם מקראה, ת"א: קיבוץ מאוחד. עמ' 118-133.

מונק, יעל, תשס"ה (2005): קולנוע ומגדר, החוג לקולנוע וטלוויזיה, אוניברסיטת ת"א. זמין ברשת.

מונק, יעל (1999). "גורל ובחירה בקולנוע הפמיניסטי הפוסט קולוניאלי" רסלינג- במה רב תחומית לתרבות, 6.

פירסט, ע. ואברהם, א. (2007). כיכר השוק הומה? על הגיוון התרבותי בערוצי הטלוויזיה המסחריים בישראל ועל הדרכים לשיפורו. בתוך: כספי, ד. (עורך). תקשורת ופוליטיקה בישראל. ירושלים: ואן ליר, הקיבוץ המאוחד. עמ' 134 – 161

פרידמן, מיכל (1998). "בין שתיקה לניווי: המדיום הקולנועי ואלמנת המלחמה הישראלית". מבטים פיקטיביים.. עורכים: נ. גרץ, א. לובין וג'. נאמן. הוצאת האוניברסיטה הפתוחה, תל-אביב, עמ' 33-43.

פרצ'ק, ר. (1998). מעבר לגדר: הרגש הדתי בקולנוע הישראלי. בתוך: נ. גרץ, א. לובין, וג. נאמן (עורכים), מבטים פיקטיביים על קולנוע ישראלי (עמ' 328 - 341). תל-אביב: האוניברסיטה הפתוחה.

שוחט, אלה. (1998). נרטיב על/קריאות ביקורתיות: הפוליטיקה של הקולנוע הישראלי, בתוך: נ. גרץ, א. לובין, וג'. נאמן (עורכים), מבטים פיקטיביים – על קולנוע ישראלי (עמ' 44-60). תל-אביב: האוניברסיטה הפתוחה.

- שוחט, אלה (1993) "לדובב את השתיקות: ייצוג האשה והמזרח בקולנוע הישראלי". מתוך החברה הישראלית: היבטים ביקורתיים בעריכת אורי רם, הוצאת ברירות, תל-אביב. עמ' 245-252.
- שיפמן, ל. (2008). הערס, הפרחה והאמא הפולנייה שסעים חברתיים הומור טלוויזיוני בישראל-1968-2000. עמ' 1-13, 205-211.
- שניצר, מאיר שניצר, מאיר (1994). הקולנוע הישראלי, הוצאת כינרת.
- "שחור", חמישים לארבעים ושמונה: מומנטים ביקורתיים בתולדות מדינת ישראל. עורך: עדי אופיר. מכון ון ליר/הקיבוץ המאוחר (1999), עמ' 423-431.
- אישה קוראת אישה. הוצאת אוניברסיטת חיפה/זמורה-ביתן. (2003).
- "נשות הקולנוע הישראלי". סינמטק, ינואר 2004.
- "הממד שמעבר: אוטוביוגרפיות נשיות בקולנוע הישראלי". תיאוריה וביקורת 18 (2001), עמ' 223-236.
- Doyle Greene. (2010). *The American Worker on Film: A Critical History, 1909-1999*. McFarland: NC. pp. 166-184, 185-196, 197-203.
- Ginsburg, F. (1995). *Mediating Culture: Indigenous media, ethnographic film and the production of identity*. In L. Devereaux, & R. Hillman (Eds.), *Field of vision: Essays in film Studies, visual anthropology and photography* (pp. 256-291). Berkeley, Los Angeles & London: University of California Press.
- Haskell, Molly (1974). *From Reverence to Rape: The Treatment of Women in The Movies*. New York: Holt, Reinhart & Winston .
- John, Lyden. (ed). (2009). *The Routledge Companion to Religion and Film*. London and New York: Routledge. pp.91-108.
- Khouri, Malek & Varga, Darrell (eds) (2006). *Working on Screen: Representations of the working Class in Candian Cinema*. (pp. 25-45, 207-234). Toronto: University of Toronto Press.
- Lesage, J. (1999). "Women's Fragmented Consciousness in Feminist Experimental Autobiographical Video". Waldman, D., & Walker, J. (Eds.). *Feminism and documentary*. Minneapolis: University of Minnesota Press. pp. 309-337
- Marks. L. U. (1994). "A Deleuzian Politics of Hybrid Cinema", *Screen* 35:3, Autumn, pp. 244-264.

Naficy, H. (2001). An accented cinema (pp. 10-39). Princeton & Oxford: Princeton University Press.

Paul Dave. (2006). Visions of England: Class and Culture in Contemporary Cinema (Talking Images). London: Berg Publishers. pp. 61-83.

Paul Dave. (2006). Visions of England: Class and Culture in Contemporary Cinema (Talking Images). London: Berg Publishers. pp. 61-83.

Paul Dave. (2006). Visions of England: Class and Culture in Contemporary Cinema (Talking Images). London: Berg Publishers..(83-99) .

Rosen, Marjorie. (1973) Popcorn Venus: Women, Movies and the American Dream. New York: Coward McCann & Geoghegan .

Shohat, E. & Stam, R. (1990). Unthinking Eurocentrism, Multiculturalism and the Media. New York & London: Routledge. pp. 338-362.

Melanie J. Wright (2006). Religion and Film: An Introduction. London: I. B. Tauris Publishers. pp.11-30 .

Welsch, J. R. (1998). Bakhtin, language and women's documentary film making. In D. Carson, L. Dittmar, & J. R. Welsch (Eds.), Multiple voices in feminist film criticism (pp. 162-175). Minneapolis: University of Minnesota Press.

Anat Zanger, "Women, Border and Camera: Israeli Feminine Framing of War",
Feminist

White, Patricia (2000). "Feminism and Film". Film Studies: Critical Approaches. Ed. John Hill and Pamela Church Gibson, Oxford University Press.

Media Studies, Special issue on Women and War, ed. by Daphna Lemish. Vol. (5:3), (2005), pp.341-357